

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 8/03-79

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na verejnom zasadnutí 13. októbra 2003 prerokoval prijatú sťažnosť J. K., bytom Ž., zastúpeného ustanoveným advokátom Mgr. V. L., P. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 274/96 a 10. novembra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 274/96 porušil právo J. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

2. Okresnému súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 274/96 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Považská Bystrica povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. K. v sume 13 200 Sk (slovom trinásťtisícdivesto slovenských korún) advokátovi Mgr. V. L., P. B., na účet vedený vo Všeobecnej úverovej banke, a. s., pobočke P. B.

5. Okresný súd Považská Bystrica j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 13 200 Sk (slovom trinásťtisícdivesto slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. J. K. p r i z n á v a náhradu hotových výdavkov v sume 353 Sk (slovom trisťpäťdesiattri slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Považská Bystrica povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 8/03-39 z 25. apríla 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť J. K., bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného ustanoveným advokátom Mgr. V. L., P. B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej aj

„okresný súd“) v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zaplatenie reštitučnej náhrady, určenie povinnosti zamerania odobratej pôdy a povinnosti vykonania určitých prác, resp. uvedenia veci do pôvodného stavu vedenom pod sp. zn. 6 C 274/96 na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti konkretizoval jednotlivé obdobia konania okresného súdu so zbytočnými priet'ahmi nasledovne:

- od 2. februára 1995 do 22. februára 1996 (okresný súd mal podľa názoru sťažovateľa žiadať doplnenie návrhu už 2. februára 1995, keď ho vyzval na zaplatenie súdneho poplatku a nie postupne viacerými výzvami až do 22. februára 1996);

- od 7. augusta 1996 (resp. od 10. februára 1997) do 27. apríla 1998 (keď mal okresný súd omylom posúdiť jeho doplnenie návrhu ako nový návrh, o ktorom začalo konanie pod sp. zn. 9 C 318/96. Od 10. februára 1997 zákonný sudca nekonal a čakal na skončenie tejto veci, v ktorej bolo konanie zastavené uznesením z 5. júna 1997, ktoré podľa tvrdenia sťažovateľa nadobudlo právoplatnosť 3. januára 1998. Dňa 27. apríla 1998 bol sťažovateľovi ustanovený právny zástupca, hoci o jeho ustanovenie žiadal už 7. februára 1997.);

- od 12. februára 1999 do 10. apríla 1999 (okresný súd dva mesiace nekonal); od 12. mája 1999 do 25. januára 2000 (okresný súd vo veci „osem a pol mesiaca nekonal“); od 11. decembra 2000 do 27. marca 2001 (okresný súd tri a pol mesiaca nekonal); od 5. apríla 2001 do 20. septembra 2001 (od 5. apríla 2001 do 6. júna 2001 okresný súd dva mesiace nekonal; po doručení upraveného návrhu 12. júna 2001 okresný súd nariadil pojednávanie až 23. júla 2001, teda o jeden a pol mesiaca, a toto pojednávanie podľa názoru sťažovateľa nedôvodne odročil; taktiež nariadenie pojednávania až na 20. september 2001, hoci súdu bolo oznámené 1. augusta 2001, že sťažovateľ trvá na návrhu, toto obdobie považuje sťažovateľ za konanie s priet'ahmi);

- odročenie pojednávania (20. septembra 2001) na neurčito za účelom vypočutia účastníkov konania v zahraničí kvalifikuje sťažovateľ za konanie s priet'ahmi, lebo títo mohli byť vypočutí po doručení jeho upraveného návrhu z 15. januára 1999. Nariadenie ďalšieho pojednávania na 4. júl 2002, t. j. po desiatich mesiacoch, považuje sťažovateľ za

oneskorené, lebo okresný súd mohol v čase čakania na doručenie záznamov o vypočutí v zahraničí vypočúvať účastníkov zo Slovenskej republiky;

- ďalší postup súdu [odročenie pojednávania 12. septembra 2002, 1. októbra 2000 (ohliadka) na neurčito, komplikované zisťovanie pobytu jeho matky od 8. októbra 2002 do 19. februára 2003] považuje sťažovateľ za konanie so zbytočnými priet'ahmi.

Podľa názoru sťažovateľa „...od 12. februára 1999 až doteraz priebežne vo veci dochádzalo a dochádza k zbytočným priet'ahom v konaní“.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia označeného práva prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných priet'ahov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie 100 000 Sk a napokon priznal sťažovateľovi náhradu „všetkých trov konania“, ktoré tvorili trovy jeho právneho zastúpenia, ktoré vyčíslil v sume 65 633 Sk, a výdavky v sume 733 Sk.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Považská Bystrica, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením č. Spr. 381/03 zo 6. júna 2003 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom zo 4. júla 2003.

K dôvodnosti ústavnej sťažnosti sa okresný súd vyjadril konštatovaním, že: „... Pri vybavovaní sťažnosti J. K ...neboli zistené žiadne subjektívne priet'ahy zo strany sudcu.“ Zároveň okresný súd oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že „Okresný súd ...sa vo svojom vyjadrení ...vôbec k podstate mojej sťažnosti ...nevyjadril, vyjadril sa len tak, že pri vybavovaní mojej sťažnosti neboli zistené žiadne subjektívne priet'ahy zo strany súdu. Okresný súd však zbytočné priet'ahy v konaní nepoprel.“

...Mojím správaním som nedal príčinu k zbytočným priet'ahom v konaní ...chcem poukázať na to, že súdne konanie vo veci 6 C 274/96 začalo dňom 1. 2. 1995 ...a vec je stále na súde prvého stupňa bez rozhodnutia vo veci samej, pričom ku dnešnému dňu konanie trvá viac ako 8 rokov. Táto dĺžka konania je podľa môjho názoru neprimerane dlhá a nezodpovedá zásadám efektívneho, plynulého a čo najrýchlejšieho konania...

...Z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé, že tento nemá žiadny argument, ktorým by zdôvodnil priet'ahy v konaní a doterajšiu neprimeranú dĺžku konania“.

Sťažovateľ podaním z 3. júla 2003 nesúhlasil s „upustením od ústneho pojednávania“ a navrhol, „aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyžiadal úmrtné listy, prípadne správu z Obecného úradu v Lysej pod Makytou, o tom, kedy zomreli občania v Lysej pod Makytou, ktorých chcel v konaní pred Okresným súdom v Považskej Bystrici 6 C 274/96 navrhnúť na vypočutie ako svedkov, a to V. J., F. K. a M. J., a aby potom Ústavný súd Slovenskej republiky na pojednávaní tento listinný dôkaz analogicky podľa § 129 ods. 1 O. s. p. vykonal“.

V dôsledku neudelenia súhlasu na upustenia od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd predmetnú sťažnosť prerokoval na ústnom pojednávaní konanom 13. októbra 2003. Na pojednávaní sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľa. Predseda okresného súdu svoju neúčasť na ústnom pojednávaní písomne ospravedlnil. Právny zástupca sťažovateľa na ústnom pojednávaní zotrval na obsahu sťažnosti a doteraz predložených písomných prejavoch (stanoviskách).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ podal na okresnom súde 1. februára 1995 návrh na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti s prísl.

Sťažovateľ 2. marca 1995 vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi (dôvody vyplývajú zo súdnych sporov z minulosti). Spis bol predložený Krajskému súdu Banská Bystrica (ďalej len „krajský súd“) 6. marca 1995.

Za výroky sťažovateľa proti zákonnej sudkyňi v podaní zo 6. novembra 1995, ktorým urgoval konanie vo veci, mu okresný súd uznesením z 15. novembra 1995 uložil poriadkovú pokutu.

Krajský súd uzneseniami z 28. decembra 1995 vylúčil zákonnú sudkyňu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci a zrušil uznesenie o poriadkovej pokute uloženej sťažovateľovi. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 11. januára 1996.

Dňa 11. januára 1996 bola vec pridelená inému zákonnému sudcovi.

Na výzvu okresného súdu doplnil sťažovateľ návrh 14. februára 1996, na ďalšiu výzvu z 20. februára 1996 doplnil návrh 6. marca 1996. Okresný súd 25. septembra 1996 žiadal pod hrozbou zastavenia konania upresniť návrh (sťažovateľ 28. októbra 1996 žiadal predĺžiť lehotu na vybavenie).

Okresný súd 31. januára 1997 vyzval sťažovateľa na ďalšie doplnenie návrhu.

Sťažovateľ podaním z 10. februára 1997 vyjadril nespokojnosť s neustálymi ďalšími požiadavkami na doplnenie jeho návrhu (sťažovateľ uviedol, že doručil 7. augusta 1996 okresnému súdu doplnenie návrhu, ktoré tento nesprávne posúdil ako nový návrh a registroval ho pod sp. zn. 9 C 318/96. Sťažovateľ tvrdil, že od 10. februára 1997 zákonný sudca nekonal, čakal na právoplatné skončenie veci sp. zn. 9 C 318/96, v ktorej bolo konanie zastavené uznesením z 5. júna 1997 práve z dôvodu prekážky veci začatej pod sp. zn. 6 C 274/96. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. januára 1998).

V čase od 14. februára 1997 (pokyn pre súdnu kanceláriu na pripojenie spisu sp. zn. 9 C 318/96) do 15. decembra 1997 (úradný záznam, že vec sp. zn. 9 C 318/96 ešte nie je právoplatne skončená) okresný súd čakal na právoplatnosť skončenia tejto veci. Ďalší procesný úkon urobil okresný súd 22. apríla 1998, keď priznal sťažovateľovi oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky a ustanovil mu právneho zástupcu.

Doplnenie návrhu urgoval okresný súd 29. júna 1998 (po predĺžení lehoty doplnenie návrhu predložené okresnému súdu 27. januára 1999). Ďalšie dôkazy požadoval okresný súd 10. februára 1999 (predložené 12. februára 2002), 10. apríla 1999 (predložené 12. mája 2000), 21. januára 2000 (po predĺžení lehoty oznámené 13. apríla 2000).

V mesiaci júl 2000 okresný súd zisťoval adresy odporcov č. 1 a č. 2 a uznesením z 25. júla 2000 im ustanovil opatrovníka. Toto uznesenie doručil odporcom č. 3 až 18 do Českej republiky. V mesiacoch september 2000 až máj 2001 zisťoval okresný súd v spolupráci so sťažovateľom okruh pozostalých po zomrelých odporcoch.

Sťažovateľ 13. júna 2001 predložil okresnému súdu upravený návrh (31 odporcov).

Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 23. júla 2001. Po pripustení zmeny návrhu a vypočutí prítomných (sťažovateľa a odporcu č. 5) bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Na pojednávaní konanom 20. septembra 2001 boli vypočutí prítomní odporcovia (spolu 28). Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia odporcov žijúcich v zahraničí.

Po doručení protokolov o výsluchu odporcov v zahraničí (v Českej republike) vytýčil okresný súd 11. júna 2002 pojednávanie na 4. júl 2002. Na tomto pojednávaní boli vypočutí prítomní (sťažovateľ a odporca č. 21).

Na pojednávaní konanom 12. septembra 2002 boli vypočutí odporcovia č. 11 a č. 12. Pojednávanie bolo odročené za účelom znaleckého dokazovania a vykonania ohliadky pozemkov.

Uznesením z 20. septembra 2002 bol ustanovený znalec z odboru zememeračstvo a stanovený termín ohliadky (na ohliadke nehnuteľnosti 1. októbra 2002 sa zúčastnili sťažovateľ, znalec a 8 odporcovia).

V mesiacoch október 2002 až február 2003 zisťoval okresný súd adresu pobytu (domov dôchodcov, nemocnica) matky sťažovateľa, ktorú chcel vypočuť ako svedka (podľa oznámenia Miestneho úradu v Púchove táto zomrela 15. januára 2003 v Považskej Bystrici).

Na pojednávaní konanom 7. apríla 2003 boli vypočutí predvolaní svedkovia M. J., F. K., A. B. a A. D. Pojednávanie bolo odročené za účelom ohliadky nehnuteľnosti za prítomnosti svedkov a účastníkov konania. Sťažovateľovi bolo uložené predložiť 31 opisov upraveného návrhu (splnené 9. apríla 2003).

Ohliadka bola vykonaná 16. mája 2003 za prítomnosti sťažovateľa, svedkov F. K., A. B., A. D a F. S. a odporcov č. 14, č. 18, č. 21 a č. 31 (starosta obce).

Okresný súd 27. mája 2003 nariadil na 4. jún 2003 výsluch odporkyne č. 6, ktorá však podľa oznámenia Obecného úradu Lúky pod Makytou z 28. mája 2003 zomrela 21. mája 2003.

Súdny spis sp. zn. 6 C 274/96 bol 12. júna 2003 predložený ústavnému súdu a vrátený späť 14. júla 2003.

K súdnemu spisu sp. zn. 6 C 274/96 bol pripojený súdny spis sp. zn. 9 C 318/96 o návrhu sťažovateľa zo 7. augusta 1996 týkajúcom sa tej istej veci (ako v sp. zn. 6 C 274/96). Konanie bolo zastavené uznesením z 5. júna 1997.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie vyššie označeného základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľ podal opakovane sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle príslušných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažnosti a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, no tieto nevedli k náprave.

2. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

2.1. Predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zaplatenie reštitučnej náhrady, určenie povinnosti

zamerania odobratej pôdy a povinnosti vykonania určitých prác, resp. uvedenia veci do pôvodného stavu, ktoré sa začalo 1. februára 1995 a doteraz nie je skončené.

Podľa názoru ústavného súdu možno hodnotiť predmetnú vec ako zložitú, a to tak po stránke právnej (kumulatívny petit), ako aj po stránke faktickej. Neustále zisťovanie rozširujúceho sa okruhu účastníkov – 31 účastníkov na strane odporcu (a miesta ich pobytu), výsluch účastníkov dožiadanými súdmi v zahraničí (v Českej republike), postupné spresňovanie návrhu sťažovateľom a vykonanie znaleckého dokazovania boli skutočnosťami, ktoré spôsobili nárast faktickej zložitosti prejednávanej veci, ktorá sa významnou mierou podieľala na doterajšej dĺžke konania.

2.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v konaní o predmetnej veci ústavný súd poukazuje na dôsledky nedostatkov návrhu na začatie konania predloženého okresnému súdu sťažovateľom (1. mája 1995) na dĺžku konania, ktorých odstraňovanie požadoval okresný súd fakticky počas celého doterajšieho priebehu konania výzvami a žiadosťami o predloženie potrebných dôkazných materiálov (napr. 2. februára 1995, 20. februára 1995, 25. januára 1996, 20. februára 1996, 25. septembra 1996 výzva s hrozbou zastavenia konania, 31. januára 1997, 29. júna 1998, 10. februára 1999, 10. apríla 1999, 21. januára 2000, 27. marca 2001, 31. mája 2001, 15. októbra 2002, 7. apríla 2003), čo významnou mierou prispelo spolu s konaním o sťažovateľovej námietke predpojatosti voči zákonnej sudkyňi (od 3. marca 1995 do 11. januára 1996) k podstatnému predĺženiu celkovej doby konania, v ktorom sa okresný súd zaoberal predovšetkým riešením procesných otázok (najmä zabezpečením dopĺňovania okruhu účastníkov konania a zisťovaním ich adries).

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že na ťarchu sťažovateľa treba pripísať skutočnosť, že sa na okresný súd obrátil s návrhom na začatie konania, ktorý nemal všetky predpísané náležitosti, pričom odstraňovanie týchto nedostatkov napriek vyššie uvedenej snahe okresného súdu trvalo v podstate až do 13. júna 2001, keď sťažovateľ predložil okresnému súdu upravený návrh. V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval (pozri I. ÚS 40/02), že požiadavka na konanie bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. na konanie v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti.

V súlade s uvedeným ústavný súd uzavrel, že postupné dopĺňanie návrhu na začatie konania, resp. odstraňovanie jeho nedostatkov podľa požiadaviek súdu bolo takým správaním sťažovateľa, ktoré významnou mierou ovplyvnilo dĺžku konania, t. j. prispelo k predĺženiu konania vo veci samej.

2.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Je síce skutočnosťou, že okresný súd po 13. júni 2001, keď mu sťažovateľ predložil upravený návrh, nariadil vo veci päť pojednávaní (23. júla 2001, 20. septembra 2001, 4. júla 2002, 12. septembra 2002, 7. apríla 2003), ustanovil znalca z odboru zememeračstvo (20. septembra 2002), vykonával dokazovanie účastníkov konania na strane odporcu žijúcich v zahraničí prostredníctvom tam dožiadaných súdov, uskutočnil dve ohliadky nehnuteľnosti (1. októbra 2002, 16. mája 2003), pričom mu nemožno vyčítať ani nedostatočné úsilie o zisťovanie podkladov potrebných na ďalší postup v konaní (najmä pri zisťovaní adries neustále sa zvyšujúceho počtu účastníkov konania), no podľa názoru ústavného súdu bolo v postupe okresného súdu jedno významné obdobie nečinnosti. Konkrétne išlo o obdobie od 31. januára 1997 (výzva sťažovateľovi na doplnenie návrhu) do 22. apríla 1998 (uznesenie o oslobodení sťažovateľa od súdnych poplatkov a ustanovení mu právneho zástupcu) v trvaní necelých štrnástich mesiacov, keď okresný súd nekonal v dôsledku čakania na rozhodnutie vo veci sp. zn. 9 C 318/96 (ktorej predmetom bolo konanie o podaní sťažovateľa – doplnení jeho návrhu na výzvu súdu).

Tento zistený prietah s prihliadnutím na okolnosti danej veci, dĺžku konania a skutočnosť, že okresný súd neuviedol žiadnu okolnosť, ktorou by bolo možné tento prietah ospravedlniť, ústavný súd považoval za zbytočný prietah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil, že okresný súd v predmetnom konaní porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

3. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd okrem konštatovania porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov.

Vzhľadom na doterajší priebeh konania v predmetnej veci a skutočnosť, že ani po uplynutí vyše ôsmich rokov a sedem mesiacov od podania návrhu okresný súd ešte meritórne nerozhodol, považoval ústavný súd za potrebné v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušovaniu základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal z dôvodu, že „...od začatia konania ...uplynulo viac ako 8 rokov a o mojich nárokoch doteraz nebolo rozhodnuté, moja právna neistota nebola odstránená a stále pretrváva. Ja pociťujem psychickú i fyzickú ujmu následkom zdĺhavého konania súdu ...som už v pokročilom veku, môj zdravotný stav je nepriaznivý ...a zdĺhavé súdne konanie znamená pre mňa zvýšenú psychickú i fyzickú náročnosť“, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy primerané finančné zadost'učinenie, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02). Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce namietané porušenie označeného práva, najmä na správanie sťažovateľa ako účastníka konania (pozri body 2.1. a 2.2. tejto časti rozhodnutia) uznal podľa zásad spravodlivosti za odôvodnené priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 Sk.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, ktoré vyčíslil podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v celkovej sume 65 633 Sk podľa „nasledovnej špecifikácie:

- prevzatie a príprava zastúpenia dňa 27. 1. 2003, vrátane prvej porady s klientom dňa 7. 2. 2003 [§ 16 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 163/2002 Z. z. (ďalej len „AT“)] 4 270,- Sk
- ďalšia porada a rokovanie s klientom dňa 26. 2. 2003 (§ 16 ods. 1 písm. b) AT) 4 270,- Sk
- ďalšia porada a rokovanie s klientom dňa 11. 4. 2003 (§ 16 ods. 1 písm. b) AT) 4 270,- Sk
- ďalšia porada a rokovanie s klientom dňa 15. 4. 2003 k spísaniu sťažnosti (§ 16 ods. 1 písm. b) AT) 4 270,- Sk
- spísanie sťažnosti zo dňa 15. 4. 2003 proti porušovaniu základného práva vyplývajúceho z Ústavy SR podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (§ 16 ods. 1 písm. c) AT) 4 270,- Sk
- ďalšia porada a rokovanie s klientom dňa 3. 7. 2003 k vyjadreniu Okresného súdu v Považskej Bystrici č. Spr. 381/03 zo dňa 6. 6. 2003 a k spísaniu stanoviska k tomuto vyjadreniu (§ 16 ods. 1 písm. b) AT) 4 270,- Sk

- spísanie stanoviska zo dňa 4. 7. 2003 k vyjadreniu Okresného súdu v Považskej Bystrici č. Spr. 381/03 zo dňa 6. 6. 2003 (§ 16 ods. 1 písm. c) AT)	4 270,- Sk
- ďalšie rokovanie s klientom dňa 7. 10. 2003 v rámci prípravy klienta na pojednávanie pred Ústavným súdom SR na deň 13. 10. 2003 (§ 16 ods. 1 písm. b) AT)	4 270,- Sk
- zastupovanie na pojednávaní pred Ústavným súdom SR v Košiciach dňa 13. 10. 2003 (§16 ods. 1 písm. d) AT)	4 270,- Sk
- cestovné za cestu z Pov. Bystrice do Košíc a späť dňa 13. 10. 2003 (§ 18 AT)	1 094,- Sk
- náhrada za stratu času za cestu z Pov. Bystrice do Košíc a späť 10 hod., t. j. 20 polhodín á 540,- Sk (§ 18, § 20 AT)	10 800,- Sk
- zastupovanie na pojednávaní pred Ústavným súdom SR v Košiciach dňa 10. 11. 2003 pri vyhlásení rozhodnutia (§ 16 ods. 1 písm. d), ods. 3 AT) – ½ odmeny	2 135,- Sk
- cestovné za cestu z Pov. Bystrice do Košíc a späť dňa 10. 11. 2003 (§ 18 AT)	1 094,- Sk
- náhrada za stratu času za cestu z Pov. Bystrice do Košíc a späť 10 hod., t. j. 20 polhodín á 540,- Sk (§ 18, § 20 AT)	10 800,- Sk
- 10 x 128,- Sk rež. Paušál (§ 19 ods. 3 AT)	1 280,- Sk
S p o l u :	65 633,- Sk“

Ústavný súd priznal odmenu za tri úkony právnej pomoci, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti, spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu. Odmenu za účasť právneho zástupcu sťažovateľa na ústnom pojednávaní konanom 13. októbra 2003 ústavný súd nepriznal, pretože na ňom neboli prednesené žiadne nové skutočnosti (doteraz ústavnému súdu neznáme), ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci a ústavný súd rozhodol len na základe predložených mu (písomných) listinných dôkazov, t. j. sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a obsahu predmetného súdneho spisu. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej vo veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva, ústavný súd jej prerokovanie na ústnom pojednávaní nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov (napr. I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03). Podľa názoru ústavného súdu mohol právny zástupca už na prvej porade s ním zistiť právne relevantné skutočnosti potrebné na napísanie sťažnosti, preto nepriznal právnenému zástupcovi sťažovateľa požadovanú náhradu za 5 porád (resp. rokovaní) s ním.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, že priznaná náhrada trov právneho zastúpenia zodpovedá platným právnym predpisom (odmena za 1 úkon právnej pomoci 4 270 Sk plus režijný paušál 128 Sk krát 3 úkony), a preto priznal (po zaokrúhlení) náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 13 200 Sk.

Sťažovateľ si súčasne uplatnil v rámci náhrady trov konania aj úhradu hotových výdavkov v celkovej sume 733 Sk.

Svoje výdavky vydokladoval originálmi troch poštových podacích lístkov zo 14. novembra 2002, 17. decembra 2002 a 13. januára 2003, potvrdenkou Mestského úradu v Žiline č. 33/2003 z 10. januára 2003, príjmovým pokladničným dokladom MUDr. P. K. č. 15/4 zo 14. apríla 2003, fotokópiou cestovného lístka mestskej hromadnej dopravy v Žiline a fotokópiou miestenky na rýchlik IC 501 z 13. októbra 2003.

Podľa ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa ustanovenia § 137 Občianskeho súdneho poriadku trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zástupcov, trovy dôkazov, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát alebo komerčný právnik.

Podľa ustanovenia § 140 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a priznal sťažovateľovi náhradu jeho preukázaných hotových výdavkov v sume 353 Sk. Sťažovateľovi priznal náhradu len za jednu spiatočnú cestu na poradu s jeho právnym zástupcom, a to z dôvodov už vyššie uvedených.

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnemu zástupcovi trovy právneho zastúpenia.

Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia a náhradu hotových výdavkov sťažovateľa na účet ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Sťažovateľ podaním zo 16. mája 2003 doplneným podaním z 3. júla 2003 súčasne navrhol, aby ústavný súd „...vyžiadal úmrtné listy, prípadne správu z Obecného úradu v Lysej pod Makytou, o tom, kedy zomreli občania v Lysej pod Makytou, ktorých chcel v konaní pred Okresným súdom v Považskej Bystrici 6 C 274/96 navrhnúť na vypočutie ako svedkov, a to V. J., F. K. a M. J., a aby potom Ústavný súd Slovenskej republiky na pojednávaní tento listinný dôkaz analogicky podľa § 129 ods. 1 O. s. p. vykonal“.

Podľa ustanovenia § 31 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd vykonáva dôkazy potrebné na zistenie stavu veci...

Predmetom prerokovávanej sťažnosti v konaní pred ústavným súdom je posudzovanie postupu okresného súdu v sťažnosťou napadnutom konaní z hľadiska zistenia existencie porušenia (resp. neporušenia) sťažovateľom označeného základného práva, v danom prípade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľom požadované vykonanie navrhnutých dôkazov (vyžiadanie a následné prečítanie, resp. oznámenie úmrtných listov na pojednávaní) by bolo podľa názoru ústavného súdu z hľadiska predmetu prerokovávanej veci právne irelevantným a neúčelným procesným úkonom, na ktorého vykonanie (keďže je dôkazným prostriedkom vo veci, o ktorej rozhoduje okresný súd) nemá ústavný súd právomoc.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu sťažovateľa na vykonanie dôkazov nevyhoviel.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Vyhlásené v Košiciach 10. novembra 2003